

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **O. B.**, zast. JUDr. Marcelou Neuwirthovou, advokátkou, se sídlem Havířov – Město, Dělnická 1a/434, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 1. 2005, č. j. 24 Az 174/2004 – 49, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyni stěžovatele, JUDr. Marcele Neuwirthové, advokátce, se sídlem Havířov – Město, Dělnická 1a/434, **s e s t a n o v í** ve výši 2558,50 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 19. 2. 2004, č. j. OAM-6509/VL-11-HA14-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že důvody žádosti o udělení azylu žalobce jsou obavy z jednání vymahačů ve vlasti a snaha o legalizaci pobytu v České republice.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které poukazoval na to, že žalovaný dostatečně nevyhodnotil všechny důvody pro udělení azylu, které uvedl v průběhu správního řízení. V případě návratu do vlasti se obává o svůj život. V doplnění žaloby uvedl, že před odjezdem z Ukrajiny byl vystaven vážným hrozbám pronásledování za uplatňování svých politických práv a svobod, přičemž tyto hrozby dosud trvají. Ve svém rodném městě byl pronásledován pro snahu zabránit činnosti kriminální skupiny osob, která se zabývala vydíráním, a dále pro snahu odhalit spojení ukrajinských policejních orgánů s touto kriminální skupinou. Z tohoto důvodu byl pronásledován jak ze strany policejních orgánů, tak příslušníky uvedené kriminální skupiny. Žalobce byl proto nucen změnit místo svého pobytu na Ukrajině, avšak i po přestěhování byl pronásledován a v jednom případě dokonce fyzicky napaden. V případě udělení azylu má v úmyslu vést v ČR řádný život a nalézt si pracovní uplatnění.

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 1. 2005, č. j. 24 Az 174/2004 – 49, byla žaloba zamítnuta. Podle krajského soudu žalobce v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod či se jiným způsobem politicky angažoval. Žalovaný tedy správně vyhodnotil, že žalobcem uváděné jednání bylo vedeno ze strany soukromých osob, nikoliv ze strany ukrajinských státních orgánů. Z obsahu správního spisu nevyplývá, že by obava žalobce z jednání vyděračů měla nějakou souvislost s důvody pro azylové řízení relevantními, tedy s pronásledováním z důvodu jeho rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávané politické názory. Žalobce ke všemu nehájil dostatečným způsobem svá práva a nevyčerpal všechny právní prostředky k ochraně svých práv v zemi původu. Krajský soud nepřihlédl k tvrzení v doplnění žaloby, že důvodem jeho pronásledování na Ukrajině bylo uplatňování politických práv a svobod spočívajících v jeho snaze odhalit spojení ukrajinských policejních orgánů s kriminální skupinou vyděračů. Tato skutečnost totiž nevyplývá ani v náznacích z písemné žádosti o udělení azylu, vlastnoručně psaného prohlášení, z protokolu o pohovoru ani z žádné jiné části správního spisu. Krajský soud dále uvedl, že v průběhu správního řízení ani v žalobě žalobce neuvedl žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Krajský soud rovněž konstatoval, že u žalobce nebyly shledány žádné překážky vycestování do země původu ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ze skutečností uvedených žalobcem ani z informací shromážděných k situaci v zemi původu nevyplývá, že by v případě návratu na Ukrajinu byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politická přesvědčení.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel především namítá, že Krajský soud v Ostravě chybně vyhodnotil zákonnost rozhodnutí žalovaného v části, ve které bylo shledáno nenaplnění důvodů tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, neboť v této části žalovaný zjevně vybočil z mezí správního uvážení. Stěžovatel byl v zemi svého původu na Ukrajině před svým odchodem do ČR vystaven vážným hrozbám a pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, a to pro svou snahu zabránit činnosti kriminální skupiny osob, jež se zabývala vydíráním jiných osob, a dále pro svou snahu odhalit spojení ukrajinských policejních orgánů s touto kriminální skupinou. V souvislosti se svou činností byl ukrajinskými policejními orgány neoprávněně

pronásledován, kdy nebezpečí pro jeho osobu hrozilo také ze strany uvedené kriminální skupiny. Stěžovatel dále namítá, že v jeho případě jsou naplněny i překážky vycestování uvedené v § 91 odst. 1 písm. a) bodu 2. zákona o azylu. Stěžovatel poukazuje na obsah podkladů, které měl žalovaný i krajský soud k dispozici, z nichž má vyplývat, že odmítnutí žadatelé o azyl jsou po návratu na Ukrajinu ze strany ukrajinských orgánů podrobeni šikaně, vyšetřování a následně i souzení a trestání. To vše za situace, kdy podmínky ve věznicích jsou nadále kruté a životu nebezpečné. Vzhledem k uvedenému se stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zruší a věc se mu vrací k dalšímu projednání.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti správní orgán odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. V průběhu správního řízení o udělení azylu bylo nepochybně zjištěno, že stěžovatel opustil zemi původu kvůli obavám z jednání soukromých osob a žádost podal též pro legalizaci pobytu v České republice. Žalovaný dále uvedl, že neshledal v případě stěžovatele žádné zvláštní zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Tvrzení, která stěžovatel uplatnil až v doplnění žaloby, tj. až po vydání rozhodnutí správního orgánu o neudělení azylu stěžovateli, považuje žalovaný za ryze účelová. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřekoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 14. 12. 2003 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že vlast opustil dne 6. 7. 2002. Na Ukrajině se zapletl s vymahači peněz a byl podmíněně odsouzen k trestu odnětí svobody na tři roky. Muž, který byl za vymahačství odsouzen, po něm po něm požadoval náhradu za výdaje a změnu výpovědi v jeho prospěch. Odmítl tak učinit, proto jej přátelé odsouzeného hledali v místě bydliště jeho babičky i rodičů. V únoru 2002 si na jejich jednání stěžoval na policii, policisté mu slíbili pomoc. Policisté jej požádali o spolupráci při předání označených bankovek, ale vyděrači se ve smluvenou dobu nedostavili. Policisté mu proto oznámili, že pokud by se něco dělo, tak se má ozvat. V dubnu 2002 byl fyzicky napaden. Poradil se s rodiči, kteří mu řekli, aby neměnil svou výpověď. Policii si již nestěžoval, pouze vypovídal do protokolu v nemocnici poté, co byl zbit. Policisté násilníky dopadli, ale nedokázali jim vinu, iniciátora akce nenašli. Rozhodl se proto ukrýt v České republice. O azyl požádal, jelikož mu bylo uděleno správní vyhoštění do dne 7. 8. 2005. Chce si tak legalizovat pobyt. Stěžovatel ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedené skutečnosti potvrdil. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že na Ukrajině byl v roce 2000 souzen za vymáhání. V procesu nejprve vystupoval jako svědek, posléze byl obviněn za spoluúčast a odsouzen ke třem letům podmíněného trestu. O své spoluúčasti řekl, že byl přítelem požádan, aby u neznámé osoby převzal nějakou věc a předal ji bratrovi kamaráda. V roce 2002 byl amnestován. V únoru 2002 se se svým přítelem setkal, ten od něj požadoval náhradu soudních výloh a výloh na advokáta v souvislosti s tím, že u soudu svědčil proti němu. Když mu řekl, že žádané finanční prostředky nemá, dostal lhůtu jednoho týdne na to, aby je sehnal. Rodiče mu poradili, aby podal na svého přítele oznámení na policii, což druhý den po setkání s ním udělal. Policisté mu řekli, aby si opatřil peníze, oni si zapíší čísla bankovek, a poté jej zadrží. Objasnil, že s penězi čekal na svého přítele, ten si však pro ně nepřišel. Po uplynutí dalších dvou měsíců jej jeho bývalý přítel i se svými kamarády potkal, vsadili jej do vozu a odvezli za město. Tam mu řekli, že se nedostavil na smluvené místo, kde měl prostředky předat., a že nyní jim musí dát dvojnásobnou částku. Upřesnil, že jej zbili a vyhrožovali, že pokud jim požadovaný obnos nezaplatí, tak „bude hůře“. V květnu 2002 se opět obrátil na policii, policisté odjeli jeho přítele k němu domů zatknout. Ten vše zapíral, byl proto pro nedostatek důkazů propuštěn. Stěžovatel následně objasnil, že v dalším období se skrýval, od otce věděl, že jej nějaké osoby stíhají. Tito lidé posléze chytili jeho staršího bratra a zastražovali jej, aby jim řekl, kde se stěžovatel nachází, a požadovali, aby své obvinění na policii stáhl. On sám se se svým přítelem od jeho zatčení a propuštění již nesetkal. Poté se opět na radu rodičů rozhodl, že odjede do ČR. Stěžovatel dále upřesnil, že jeho oznámení policie odložila pro nedostatek důkazů. Na jaře 2002 se přitom obrátil o pomoc i na prokuraturu. Napsal stížnost, že jej bývalý kamarád vydírá, podal ji na sekretariátu prokuratury. O výsledek se nicméně nezajímal a ihned odjel do ČR. O azyl žádá z důvodu legalizace pobytu, jelikož dva dny po vypršení platnosti jeho víza mu bylo uděleno správní vyhoštění. Žádost podal také proto, že v případě návratu domů jej tyto osoby naleznou. O azyl bezprostředně po příjezdu do ČR nepožádal, neboť o této možnosti nevěděl. Stěžovatel dále uvedl,

že ve vlasti nikdy neměl žádné problémy se státními orgány či jinými soukromými osobami. V případě návratu do vlasti se obává svého bývalého kamaráda, neboť podle svých slov ví, že v tomto případě mu policie nepomůže. Stěžovatel dodal, že po podání stížnosti na prokuraturu byl doma ještě měsíc, ale nedostal vyrozumění. Sám se zeptat nešel, jelikož měl strach jet do města Truskavec kvůli možnému setkání s přáteli svého bývalého kamaráda. Stěžovatel dále potvrdil, že o azyl žádá kvůli problémům se soukromými osobami ve vlasti a z důvodu legalizace svého pobytu na území ČR. Jiné důvody, pro které opustil zemi původu a žádá o udělení azylu, nesdělil. Kromě cestovního pasu nedoložil na podporu svých tvrzení žádné doklady či dokumenty, pouze dodal, že pokud získá nějaké další informace od své rodiny, doloží je.

Na základě § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Stěžovatel namítá, že Krajský soud v Ostravě chybně vyhodnotil zákonnost rozhodnutí žalovaného v části, ve které bylo shledáno nenaplnění důvodů tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, neboť v této části žalovaný zjevně vybočil z mezí správního uvážení. Tuto námitku považuje zdejší soud za nedůvodnou. Posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55). S ohledem na skutečnosti, které stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení, je zřejmé, že žalovaný vyhodnotil podmínky v souladu s hledisky, které je oprávněn Nejvyšší správní soud při přezkumu zohledňovat.

Pokud se stěžovatel dovolává v této otázce jeho údajného pronásledování za uplatňování svých politických práv a svobod, tak Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než konstatovat, že se jedná o účelové tvrzení, které v průběhu správního řízení nikdy nezaznělo, nýbrž bylo uvedeno až v doplnění žaloby.

Podle § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat: 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodným ani názor stěžovatele, že v jeho případě jsou naplněny překážky vycestování uvedené v § 91 odst. 1 písm. a bodu 2. zákona o azylu.

Zdejší soud dospěl k závěru, že v případě stěžovatele nebyly shledány překážky vycestování, neboť informace o zemi původu a ani údaje uváděné stěžovatelem nemohou vést k závěru, že odmítnutí žadatelé o azyl jsou po návratu na Ukrajinu ze strany ukrajinských orgánů podrobeni šikaně, vyšetřování a následně i souzení a trestání.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci (stěžovateli) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatele, JUDr. Marcele Neuwirthové, která byla ustanovena stěžovateli k jeho žádosti usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 8. 2004, č. j. 24 Az 174/2004 – 25, byla stanovena za dva úkony právní pomoci po 1000 Kč [převzetí a příprava zastoupení a sepsání doplnění kasační stížnosti – § 9 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky a DPH ve výši 408,50 Kč (19%), celkem tedy 2558,50 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatele vyplacena do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu